

Mežs — tie nav tikai koki

Valsts mežs kā dzīvības telpa — medību loma un atbildība

Latvija ir viena no mežiem bagātākajām valstīm Eiropā — vairāk nekā puse mūsu valsts teritorijas klāta mežiem. Par šo dabas bagātību apsaimniekošanu un ilgtspējīgu attīstību rūpējas AS “Latvijas Valsts meži” (LVM).

Edijs Leišavnieks, LVM Meža aizsardzības daļas vadītājs, skaidro, kā tiek organizētas medības valsts mežos, kāda ir to nozīme meža ekosistēmu līdzsvara uzturēšanā.

— AS “Latvijas Valsts meži” (LVM) pārvalda un apsaimnieko 1,62 miljonus hektāru Latvijas Republikas zemes, tai skaitā 1,59 miljonus hektāru meža zemes, no kurām 1,39 miljoni hektāru ir mežs. Mežs, meža zeme pati par sevi ir dzīvotne dzīvniekiem — briežiem, aļņiem, stirnām, vilkiem, zaķiem, meža cūkām, putniem u. c., mežā ir pieejama pārtika šiem dzīvniekiem — zemsedzes krūmi, puskrūmi, koku miza, dzinumi u. c., mežs ir arī uzskatāms par slēptuvi dzīvniekiem, kā arī to vairošanās vieta. Mežā ir dažādu teritoriju daudzveidība, kas būtiska gan medijamiem, gan nemedijamiem dzīvniekiem.

Pēc būtības mežs ir medību procesa pamats, jo tiek nodrošināti gan dzīvnieku resursi, gan vide medību norisei, un AS “Latvijas Valsts meži” ar atbildīgu meža apsaimniekošanu nodrošina arī ilgtspējīgu medību procesu, — iezīmē Edijs Leišavnieks. — Praktiski visi LVM apsaimniekotie meži ir iznomāti medību tiesību lietotājiem jeb medību kolektīviem, kuru pienākums ir apsaimniekot medijamo dzīvnieku populāciju, lai minimizētu zaudējumus zemes īpašniekiem, ko šie medijamie

Edijs Leišavnieks stāsta, kāda ir medību situācija LVM mežos, un uzsver medību procesa pamatus.

Foto — AGRIS VECKALNIŅŠ

dzīvnieki var nodarīt, īpaši meža jaunaudzēs. Ir arī īpašas teritorijas, piemēram, LVM dabas parks Tērvetē un citas, kur nenotiek medības un teritorijas nav iznomātas medību kolektīviem.

— **Kādi dzīvnieku sugu populāciju ierobežojumi vai kvotas ir noteiktas konkrētās teritorijās?**

— Katru gadu maksimāli pieļaujamo nometišanas apjomu nosaka Valsts meža dienests, vērtējot iepriekšējās medību sezonas rezultātus, pašu mednieku viedokli par nometījamo dzīvnieku skaitu, postījumu dinamiku un citus faktorus. Salīdzinoši Kurzemes un Zemgales daļā lielāks nometišanas apjoms ir tieši staltbriežiem, savukārt Latvijas austrumu daļā lielāks nometišanas apjoms ir aļņiem.

Medības palīdz regulēt noteiktu dzīvnieku, piemēram, staltbriežu, skaitu, novēršot to pārmērīgu savairošanos. Pārlietu liela briežu dzimtas dzīvnieku populācija bojā meža jaunaudzes, tie apēd

kārtējā gada stādījumus, radot ievērojamus zaudējumus meža īpašniekam vai apsaimniekotājam. Regulējot dzīvnieku skaitu, var arī samazināt dažādu dzīvnieku slimību izplatību, piemēram, Āfrikas cūku mēri, kas šobrīd ir izplatīts Latvijā.

Ar medībām var panākt arī dažādu sugu līdzsvaru, piemēram, starp plēsējiem (vilks, lūsis) un to barību (stirnām, briežiem, aļņiem). Kopskatā medībām var būt gan pozitīva, gan arī negatīva ietekme uz bioloģisko daudzveidību, tomēr Latvijā pamatā ir tāda medību prakse, kas līdzsvaro cilvēka intereses ar dabas aizsardzības interesēm.

— **Kādi ir lielākie izaicinājumi medību organizēšanā?**

— Pēdējos gados arvien vairāk saskaramies ar dažādu interešu sadursmi vienā teritorijā, piemēram, medību platībās notiek kāds publisks pasākums, militāras mācības u. c., kas traucē medību procesam. Kopš Covid-19 pandē-

mijas aktivitāšu skaits valsts mežu teritorijā ir būtiski pieaudzis. LVM cenšas, lai šādas aktivitātes vienā teritorijā gada ietvaros būtu pēc iespējas mazāk un attiecīgi tiktu mazāk traucēts medību process. Medību kolektīvi pret aktivitātēm LVM teritorijās izturas ar sapratni un respektē tās. Medniekiem svarīgi ir savlaicīgi zināt par šādām aktivitātēm vai pasākumiem, lai varētu plānot savas darbības medību saimniecībā. LVM iespēju robežās savlaicīgi informē mednieku par saskaņotām aktivitātēm vai pasākumiem.

— **Kāda ir medību situācija tieši Madonas LVM mežos?**

— Madonas novads pats par sevi ir salīdzinoši liels. LVM apsaimniekotā teritorija ir iznomāta ap 40 medību kolektīviem. Briežu dzimtas dzīvnieku postījumi 2025. gadā fiksēti vairāk nekā 200 ha platībā. Kopumā sadarbību ar Madonas novada mednieku kolektīviem vērtēju pozitīvi, mednieki ir aktīvi un medī intensīvi.

LVM priecātos, ja kolektīvi izrādītu lielāku aktivitāti tieši bebru postījumu novēršanā, medijot bebrus un jaucot izveidotos bebru dambjus.

— **Kādas sugas šeit rada vislielākās problēmas vai prasa regulāru uzraudzību?**

— Nav noslēpums, ka staltbrieži un aļņi rada nopietnākos bojājumus jaunaudzēm, neatkarīgi no tā, kur tie fiziski atrodas — Madonas vai Ugāles mežos. Madonas pusē novēro salīdzinoši vairāk apšu audžu postījumus.

— **Kā notiek sadarbība ar vietējiem medniekiem un pašvaldībām?**

— Ja ir nepieciešams, LVM iesaista pašvaldību medību koordinācijas komisijas, jo tām ir iespēja uzdot veikt kādus pasākumus postījumu samazināšanā gan vienam medību kolektīvam, gan lielākam skaitam mednieku kolektīvu, ja problemātika ir lielākā teritorijā. Pēdējos gados Madonas novadā nav bijusi tāda nepieciešamība.

Medību uzraudzība un dzīvnieku populāciju pārvaldība

Valsts meža dienests (VMD) ir zemkopības ministra pārraudzībā esoša valsts tiešās pārvaldes iestāde, kas visā Latvijas teritorijā uzrauga meža apsaimniekošanu un izmantošanu, ugunsdrošību un medības reglamentējošo normatīvo aktu prasību ievērošanu, isteno meža ugunsdzēsību un piedalās meža nozares politikas veidošanā un ieviešanā.

Latvijas medijamos dzīvniekus iedala limitētajos un nelimitētajos medijamos dzīvniekos. Limitētajiem medijamiem dzīvniekiem (stirna, alnis, staltbriedis, mežacūka, lūsis, vilks, medņū un rubeņu gaiļi) katru gadu Valsts meža dienests, balstoties uz uzskaites rezultātiem, nosaka lielāko pieļaujamo nometišanas apjomu.

Medības ir efektīvs līdzeklis konkrētu sugu populācijas ierobežošanai, kad tā rada būtiskus

Lāču populācija pieaug, tomēr tie nav medijami dzīvnieki.

Foto — mežu kamera

postījumus, tajā pašā laikā nereti medniekiem tiek pārņemta primāri savu (medību klubu) interešu

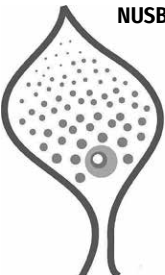
nodrošināšana.

Taujājot, kā tiek novērtēts, vai dzīvnieku populācija nav pārmē-

rīgi iznīcināta, Edijs Leišavnieks, “LVM” meža aizsardzības daļas vadītājs, skaidro: — Nosakot medijamo dzīvnieku pieļaujamo nometišanas apjomu, Valsts meža dienests šo aspektu tieši mērā nem vērā. Šobrīd nav sasniegts tāds limenis, lai varētu apgalvot, ka dzīvnieku populācijas būtu iznīcinātas. Piemēram, ar medniekus pārstāvošajām organizācijām nupat esam skaidri vienojušies par staltbriežu populācijas vēlamo lielumu Latvijas mērogā, lai zemes īpašniekiem minimizētu postījumus — tie ir 35 000 īpatņu. Ja pēc Valsts meža dienesta populāciju novērtējuma datiem zinām, ka pērn Latvijā bija 68 000 staltbriežu, bet šogad ir 60 000, tad skaidrs, ka skaits būs ievērojami jāsamazina nākamo 3—5 gadu laikā, lai sasniegtu šo mērķi. Latvijā vilks ir īpaši aizsargājama,

ierobežoti izmantojama suga, kuru drikst medīt stingri noteiktos apjomos. Pēc Valsts meža dienesta vērtējuma Latvijā aizvadītajā medību sezonā mitinājās ap 1400 vilku. Atbilstoši vilku populācijas vecuma struktūrai un demogrāfiskā stāvokļa novērtējumam, vilku populācija novērtējama kā stabila, kas ļauj saglabāt vilku populācijas labvēlīgu aizsardzības statusu. Savukārt lūši un lāči Latvijā nav medijami dzīvnieki.

Lappusi sagatavoja
AGRITA
NUSBAUMA-KOVALEVSKA,

Projektu finansē
**MEŽA
ATTĪSTĪBAS
FONDS**